

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖУЮ

Гарант освітньо-професійної програми

Олександра СИДОРЕНКО

від "30" жовтня 2025 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Інна ВАРНАВСЬКА

Протокол засідання кафедри

соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ

від "01" вересня 2025 року № 1

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політична психологія

Назва навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-професійна програма – Практична психологія

Спеціальність – 053 Психологія

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Кропивницький - Херсон – 2025

1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	Політична психологія
Факультет	Економічний
Назва кафедри	Соціальних та поведінкових наук
Викладач	Сидоренко Олександра Юріївна, кандидат психологічних наук, доцент; доцент кафедри соціальних та поведінкових наук; наукова школа – психоаналіз; наукові інтереси – психологічне консультування, психотерапія.
Контактна інформація	номер телефону викладача: (067)507-63-36 адреса електронної пошти: sydorenko_o@ksaeu.kherson.ua адреса електронної пошти кафедри: dep.sbs@ksaeu.kherson.ua
Графік консультацій	Вівторок, четвер – з 15.00 до 17.00; для погодження часу онлайн консультацій здобувачам слід писати на електронну пошту викладача
Програма дисципліни	Змістова частина 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ Тема 1. Вступ до політичної психології Предмет, об'єкт і завдання політичної психології. Місце політичної психології в системі суспільних і психологічних наук. Основні категорії та методи дослідження. Тема 2. Історія розвитку політичної психології як науки Передумови виникнення та становлення політико-психологічних ідей (від античності до Нового часу). Формування політичної психології як самостійної дисципліни (XIX – перша половина XX ст.). Сучасні школи та напрями політичної психології. Змістова частина 2. ПСИХОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНИХ СУБ'ЄКТІВ І ПРОЦЕСІВ Тема 3. Психологія влади Феномен влади: психологічні теорії та механізми. Психологічні типи та мотиви політичних діячів. Психологія ухвалення політичних рішень. Тема 4. Психологічні проблеми політичної свідомості та поведінки Структура та рівні політичної свідомості (політичні знання, установки, стереотипи). Політична соціалізація особистості. Психологічні механізми політичної поведінки (електоральна поведінка, протестна активність). Тема 5. Психологія лідерства та масової поведінки в політиці Психологія політичного лідерства: функції, стилі, типології. Феномен політичної маси та натовпу: психологічні особливості. Психологічні механізми маніпулювання масовою свідомістю. Змістова частина 3. КУЛЬТУРНО-ДІЯЛЬНІСНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ Тема 6. Психологія політичної діяльності Психологічна структура політичної діяльності. Психологія політичного спілкування та переговорів. Психологічні основи політичного іміджу та PR. Тема 7. Психологічні аспекти політичної культури Політична культура як психологічний феномен. Типологія політичних культур. Психологія міжкультурної взаємодії в політиці.

	Тема 8. Прикладні проблеми політичної психології Психологія політичних конфліктів і шляхи їх розв'язання. Роль політичної психології у виборчих кампаніях (політичний консалтинг). Психологічні аспекти національної безпеки та політичних криз.
Мова викладання	Українська

2. Анотація курсу

Анотація курсу	У сучасному світі психологічні чинники відіграють ключову роль у політичних процесах, формуванні суспільної думки та прийнятті державних рішень. Вивчення «Політичної психології» дозволяє майбутньому психологу зрозуміти глибинні механізми політичної поведінки особистості та груп, природу політичного лідерства, психологію електорального вибору та методи маніпулятивного впливу в медіапросторі. Ці знання є критично важливими для здійснення професійної експертизи, консультування політичних суб'єктів та роботи у сфері соціально-психологічного моніторингу.
Інформаційний пакет дисципліни	1. Силабус дисципліни «Політична психологія». 2. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Політична психологія».

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни	Сформувати у здобувачів вищої освіти систему теоретичних знань про психологічні аспекти політичних процесів та виробити практичні навички аналізу політичної поведінки суб'єктів владних відносин, що дозволить майбутньому фахівцю ефективно прогнозувати та корегувати соціально-політичні взаємодії.
Завдання вивчення дисципліни	Для досягнення поставленої мети робота здобувачів буде спрямована на вирішення таких завдань: 1. Ознайомити з основними концепціями, категоріями та методами сучасної політичної психології. 2. Навчити здійснювати психологічний аналіз політичного лідерства, політичних еліт та масових політичних рухів. 3. Сформувати вміння досліджувати психологічні механізми політичної соціалізації особистості та формування політичної свідомості. 4. Розкрити особливості функціонування психологічних чинників у кризових політичних ситуаціях та конфліктах. 5. Реалізувати практичну підготовку здобувачів до використання методів психологічного впливу та маніпуляцій у політичній сфері з дотриманням принципів академічної доброчесності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності здобувача вищої освіти	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 06. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.
Програмні результати навчання здобувача	

Програмні результати навчання (ПРН)	Після успішного завершення вивчення курсу здобувач повинен демонструвати такі результати: ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості. ПРН 23. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.
--	---

5. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік викладання	2025-2026
Семестр	3
Курс	2
Обов'язкова компонента / Вибіркова компонента	Обов'язкова компонента
Пререквізити	Загальна психологія, Соціальна психологія, Психологічний спецпрактикум (практична психологія)
Постреквізити	Психологія особистості, Психологія конфлікту, Психологія управління, Виробнича (переддипломна) практика

6. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	3/90
Лекції	20
Практичні / Семінарські	24
Лабораторні	-
Самостійна робота	46
Форма підсумкового контролю	Залік

7. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Програмне забезпечення	1. Для реалізації інтерактивних методів навчання та забезпечення доступу до матеріалів: • платформи для відеозв'язку: Zoom, Google Meet або Microsoft Teams (для проведення лекцій та семінарів у режимі реального часу); • навчально-інформаційний портал ХДАЕУ: обов'язкове використання для розміщення силабусу, текстів лекцій, завдань для самостійної роботи та проходження тестування. 2. Інструменти для спільної роботи та візуалізації: • Miro або Jamboard – віртуальні дошки для створення ментальних карт соціальних зв'язків та групової динаміки; • Mentimeter або Google Forms – для проведення експрес-опитувань та соціально-психологічного тестування в реальному
-------------------------------	--

	часі; • пакет офісних програм: Microsoft Office (Word, PowerPoint) або Google Workspace для підготовки презентацій та рефератів.
Технічне забезпечення та обладнання	1. Для дистанційного формату (Online): • персональний комп'ютер або ноутбук із доступом до мережі Internet; • периферійні пристрої: вебкамера, мікрофон та динаміки/наушники для активної участі в дискусіях та тренінгах. 2. Для аудиторного формату (Offline): • мультимедійне обладнання: проектор та екран (або інтерактивна панель) для демонстрації презентацій та відеоматеріалів; • акустична система для якісного відтворення аудіовізуальних кейсів; • Wi-Fi покриття в аудиторії для доступу студентів до електронних ресурсів та порталу університету під час занять. 3. Спеціалізоване обладнання (для психологічного практикуму): • відеокамера/смартфон: для запису та подальшого аналізу рольових ігор, ділових ігор та соціально-психологічних тренінгів; • фліпчарт та набори маркерів: для візуалізації результатів групових дискусій під час офлайн-занять.

8. Політика курсу

Загальні вимоги	Політика навчальної дисципліни базується на принципах взаємної відповідальності викладача та здобувача.
Вимоги до відвідування та поведінки	1. Обов'язковість відвідування – відвідування аудиторних занять (лекцій, практичних) є обов'язковим компонентом навчання. Здобувачі мають приходити на заняття підготовленими, завчасно ознайомившись із темою практичної роботи. 2. Пунктуальність – запізнення на заняття є неприпустимими. 3. Активність – на заняттях вітається активна участь, долучення до дискусій, розв'язання кейсів та використання інтерактивних методів навчання. 4. Етика – дотримання правил техніки безпеки та культури спілкування є обов'язковим.
Дедлайни та відпрацювання	1. Дотримання термінів – практичні та самостійні роботи мають здаватися у встановлені терміни. Роботи, надані з порушенням дедлайну без поважних причин, оцінюються у розмірі 60% від максимальної суми балів за завдання. 2. Пропуски лекцій: з поважної причини – матеріал перевіряється під час опитування на практичних заняттях, з неповажної причини – відпрацьовується у формі співбесіди або підготовки реферату. 3. Пропуски практичних занять – незалежно від причини, пропущені практичні та самостійні роботи мають бути відпрацьовані згідно з графіком консультацій викладача кафедри.
Академічна доброчесність	1. Оригінальність – усі письмові роботи здобувачів повинні бути результатом їхніх власних досліджень. 2. Заборони – будь-яке списування, плагіат або копіювання робіт інших студентів тягне за собою анулювання балів за завдання. 3. Контрольні заходи – під час тестів, контрольних робіт та іспиту заборонено використання будь-яких допоміжних джерел (друкованих або електронних), крім дозволених викладачем.
Система заохочень та стягнень	1. Додаткові бали – здобувачі можуть отримати заохочувальні бали за наукову активність: роботу в гуртках, підготовку тез доповідей, участь у конференціях та публікацію статей за профілем дисципліни.

3	Тема 3	Психологія влади	4		4	7	5
	Лекція	Психологія влади	4				1
	Практика				4		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни.				7	1
4	Тема 4	Психологічні проблеми політичної свідомості та поведінки	2		4	7	5
	Лекція	Психологічні проблеми політичної свідомості та поведінки	2				1
	Практика				4		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни.				7	1
5	Тема 5	Психологія лідерства та масової поведінки в політиці	2		2	5	5
	Лекція	Психологія лідерства та масової поведінки в політиці	2				1
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни.				5	1
	ПК ЗЧ 2	Підсумкова контрольна робота					7
Разом за ЗЧ2			8		10	19	37 год 22 б
Змістова частина 3. КУЛЬТУРНО-ДІЯЛЬНІСНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ							
6	Тема 6	Психологія політичної діяльності	2		4	5	5

	Лекція	Психологія політичної діяльності	2				1
	Практика				4		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни.				5	1
7	Тема 7	Психологічні аспекти політичної культури	2		2	5	5
	Лекція	Психологічні аспекти політичної культури	2				1
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни.				5	1
8	Тема 8	Прикладні проблеми політичної психології	4		4	7	5
	Лекція	Прикладні проблеми політичної психології	4				1
	Практика				4		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни.				7	1
	ПК ЗЧ 3	Підсумкова контрольна робота					7
Разом за ЗЧ 3			8		10	17	35 год 22 б.
Залік							40 б.
Всього за дисципліною			20		24	46	90 год 100 б.

10. Форми і методи навчання

Загальні вимоги	Навчальний процес із дисципліни базується на поєднанні традиційних та інноваційних методів, що забезпечують перехід від простого накопичення знань до формування професійних компетентностей. Для реалізації вказаних методів
-----------------	---

	використовується спеціалізоване програмне забезпечення, мультимедійне обладнання та ресурси навчально-інформаційного порталу університету.
Лекційні заняття	Основними формами є вступні, тематичні, оглядові та підсумкові лекції. Методи викладання: 1. Словесні – інформаційно-повідомлювальне та пояснювально-спонукальне викладення матеріалу. 2. Наочні та інноваційні – використання мультимедійних технологій (лекції-візуалізації), опорних конспектів та системи зображально-виражальних засобів для ілюстрації теоретичних та практичних феноменів. 3. Робота студента – глибока обробка лекційного матеріалу через аналіз конспекту, роботу з монографіями та науковими працями для розуміння логіки відповідних процесів.
Практичні / Семінарські заняття	Проводяться переважно в активних та творчих формах для стимулювання самостійного мислення. 1. Інноваційні методи: • кейс-технологія – аналіз конкретних практичних ситуацій; • групові методи – робота в малих групах, дискусії та бесіди для розвитку комунікативних навичок; • тренінгові та ігрові методи – проведення ділових ігор та рольове моделювання практичних ситуацій. 2. Дослідницькі методи: підготовка наукових доповідей і повідомлень, евристичне навчання та створення проблемних ситуацій.
Лабораторні заняття	Не передбачено навчальним планом
Самостійна робота	Самостійна робота спрямована на щоденну підготовку та розвиток навичок наукового пошуку. Зміст роботи: 1. Самостійне вивчення окремих тем та робота з літературою (не пізніше 5-річної давності). 2. Виконання прикладних задач та моделювання ситуаційних завдань по кожній змістовій частині. Контроль: 1. Перевірка через тести, реферати, колоквиуми та презентації результатів самостійних досліджень.

11. Система контролю та оцінювання

Загальні вимоги	Система оцінювання базується на 100-балльній шкалі та охоплює перевірку знань, умінь і результатів навчання здобувача.
Поточний контроль	Поточний контроль здійснюється впродовж семестру під час аудиторних занять та перевірки самостійної роботи. Він включає: 1. Методи контролю – усний контроль (опитування, бесіди, доповіді); письмовий контроль (контрольні роботи, реферати, есе); презентації результатів самостійних досліджень; практичний контроль під час виконання вправ у групах; тестовий контроль. 2. Оцінювання – базується на систематичності роботи здобувача та якості виконання завдань для самостійної роботи.
Підсумковий контроль за змістовими частинами	Контроль за засвоєнням окремих блоків дисципліни здійснюється у формі комплексного комп'ютерного тестування. Це дозволяє ідентифікувати та кількісно оцінити рівень набутих компетентностей.
Підсумковий	Форма контролю – залік.

контроль з дисципліни	Умова отримання – залік виставляється за результатами поточного контролю та успішного виконання завдань самостійної роботи. Критерій успіху – мінімальна кількість балів для отримання заліку становить 60 балів.
------------------------------	--

Розподіл балів з дисципліни

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)											Залік	Підсумкова оцінка
Змістова частина 1			Змістова частина 2				Змістова частина 3					
T1	T2	ПК ЗЧ1	T3	T4	T5	ПК ЗЧ2	T6	T7	T8	ПК ЗЧ3		
Min 5	Min 5	Min 6	Min 5	Min 5	Min 5	Min 7	Min 5	Min 5	Min 5	Min 7	Max 40	Max 100

12. Шкала оцінювання

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

13. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література	1. Білецька Т. В., Купчишина В. Ч. Політична психологія : навчально-методичний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2022. 184 с. 2. Головатий М. Ф. Політична психологія. 3-тє видання. Підручник затверджений МОН України. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 400 с. 3. Духневич, В.. Негативні психологічні явища у політико-правовій сфері в умовах воєнного конфлікту: шляхи і засоби запобігання: практичний посібник. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 214 с. 4. Козирєв М. П. Політична психологія: навч. посібник / М. П. Козирєв. Львів: ЛьвДУВС, 2024. 648 с. 5. Лозинський О.М. Політична психологія : навчальний посібник / О.М. Лозинський. Видання п'яте, доповнене. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 273 с. 6. Свідерська О. І., Чорній О. В. Політична психологія : навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки,
---------------------------	--

	2023. 420 с. 7. Патріотизм молоді інформаційної доби: інноваційні засоби розвитку : навчально-методичний посібник / Н. І. Череповська ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД , 2023. 154 с. 8. Траверсе Т. М. Політична психологія: навчальний посібник / Т. М. Траверсе. Київ.: Парламентське вид-во, 2023. 246 с. 9. Borgida, E., Federico, C. M., & Miller, J. M. (Eds.), At the Forefront of Political Psychology: Essays in Honor of John L. Sullivan, textbook. New York, Routledge, 2020, 416 p. 10. Krosnick, J. A., Chiang, I. A., & Stark, T. H. (Eds.), Political Psychology: New Explorations, study guide, New York, Routledge, 2022. 362 p.
Додаткова	1. Васютинський В. О., Психологія політичного самовизначення особистості: монографія, Київ, Талком, 2020, 314 с. 2. Психологія політичної напруженості в українському суспільстві: колективна монографія наукової групи ІСПП НАПН України. Київ, Інститут соціальної та політичної психології, 2021. 280 с. 3. Dalton R. J., The Good Citizen: How a Younger Generation is Reshaping American Politics, монографія (3-тє вид.), Thousand Oaks, SAGE Publications, 2020, 256 с. 4. Goodman S. W., Citizenship in Hard Times: How Ordinary People Respond to Democratic Threat. Cambridge, Cambridge University Press, 2022. 324 p. 5. Muirhead R., Rosenblum N. L., Ungoverning: The Attack on the Administrative State and the Politics of Chaos, Princeton, Princeton University Press, 2024, 280 p. 6. Siklodi N., The Politics of Mobile Citizenship in Europe. London, Palgrave Macmillan, 2020, 210 p.
Інформаційні ресурси	1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України — https://mon.gov.ua/ 2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського — http://www.nbuv.gov.ua/ 3. Офіційний сайт ХДАЕУ — https://www.ksau.kherson.ua/ 4. Освітній портал (Moodle) ХДАЕУ — http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/ 5. Наукова бібліотека ХДАЕУ — https://www.ksau.kherson.ua/news-2/nnb.html 6. Кафедра соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ — https://www.ksau.kherson.ua/econom/%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA.html